

Barraca de la Foranca

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: La Foranca
Alçada: 256

Coordenades:

Latitud: 41.64692
Longitud: 1.88444
UTM Est (X): 407102
UTM Nord (Y): 4611176

Classificació

Número de fitxa 08053 - 322
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Popular Modern
Segle XVIII-XIX
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Està envoltada de vegetació arbustiva i brolla de romaní. Cadria una desbrossada del seu voltant.
Protecció Legal
Observacions protecció: BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)
Accés Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08052A006000140000OT
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 25/02/2017 - 01:00

Descripció

Barraca de pedra seca ubicada al nord-est del municipi, resseguint el camí que va des de cal Miquel en direcció a la Foranca, pel seu vessant esquerre, en els límits del terme de Castellbell i el Vilar. Està construïda al damunt d'una solera rocallosa que entra cap el torrent de les Pasteres, i que rep les aigües d'una de les torrenteres procedents de la carena del Grau.

És de planta circular, de 2 metres de diàmetre interior. Els rocs més grossos es troben situats a la base, a la part exterior i al portal per donar més consistència i solidesa a l'edificació. Entre mig hi ha el pedruscall, en forma de falques que s'han introduït a cops de mall o maceta per evitar que els blocs més grossos es moguin. Té una porta orientada al sud-oest, amb una sola llinda, plana. Els brancals són rectes. Mesura 1,10 metres d'alçada per una amplada màxima de 0,60 metres i mínima a l'interior de 0,55 metres respectivament. Els murs tenen un gruix de 0,65 metres. La coberta és de volta per aproximació de filades amb una clau de volta de tancament. Conserva el voladís característic que impedeix les filtracions d'aigua cap a l'interior dels murs, en cas de pluja, i una part del recobriment de terra i pedruscall. A l'interior, hi ha dos dobles tinells superposats, dels quals destaca el de mà dreta i dos d'aïllats. Té dues espitlleres, orientades a l'est i a l'oest respectivament.

Per darrera la barraca, mig amagada per la vegetació baixa des del capdamunt del turó, un rasot empedrat amb murs de 0,70 centímetres d'alçada per una amplada d'1,00 a 1,10 metres que s'adapta a l'orografia i que desguassa directament al torrent. Segurament al seu voltant hi ha tot un seguit de rases que recullen les aigües pluvials i les canalitzen per evitar l'erosió del terreny.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 14191.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Castellbell i el Vilar aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterrar el terreny i també en alguns ponts per facilitar el pas dels torrents.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985)

gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

- MARTÍN i VILASECA, Fèlix i PREIXENS i LLEVADOT, Josep (2005). Les construccions de pedra seca. Inventari de cabanes de volta, balms murades i aljubs a les terres de Lleida. Pagès editors. Lleida.
- QUERALT BOLDÚ, Ramon (2008). Les cabanes de volta de les Borges Blanques. Paisatges, fets i gent. Cossetània edicions. Valls.
- RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
- SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
- SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
- SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
- SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.
- VALLS i PUEYO, Joan (2002). Les construccions de pedra seca al terme de Castellbell i el Vilar; dins Dovella, núm. 78. Manresa, pàgs. 56 - 59.

Enllaços d'interès:

<http://wikipedra.catpaisatge.net/>

